

कण्ह जातक

लेखक—

भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स”

कण्ह जातक

(बोधिसत्व जीवनी)

भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर

Dhamma.Digital

प्रकाशक—

श्रीमती चन्द्रशोभा स्थापित

कार्यपि— उत्तम, गीतम, सरद,

म्ह्यार्यपि— अनिता, सरिता, सपरिवार,

वितरक—

श्रीमती चन्द्रशोभा स्थापित
उत्तम, गौतम, सरद, सपरिवार
ये, लगं वन्ताबाहा ।

प्रथम संस्करण १०००

प्रकाश—

बुद्ध सम्बत्— २५२८

बि० सं०— २०४१

इस्वी सन्— १९८५

ने० सं०— ११०५

Dhamma.Digital

मूल्य— १/५०

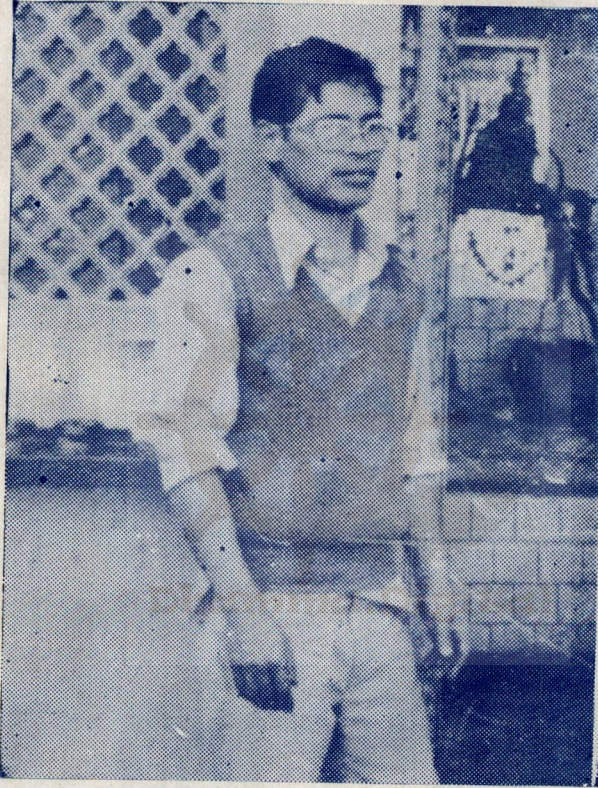
मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं

फोन— २११०३२

कण्ह जातक

स्वर्गीय- नरम काजी स्थापित

जन्म— वि. सं. १९६१ साल माघ १ गते

मृत्यु— वि. सं. २०४१ साल माघ २५ गते

फागुण कृष्ण दुतिया विहिवार

निगू शब्द

ध्व बुद्ध धर्मया जातक बाखँ सफू उल्लिखित भगवान् बुद्धं थःगु जीवमान काले थनि नीन्याशः दँ न्हो कपिल वस्तुया निग्रोधाराम विहारे बिज्याना च्वंगु बखतय् अनया रमणीय बनया सौन्दर्यं स्व स्वं चारिका बिज्याबले उगु स्थाने ह्लापा बोधिसत्त्व जीवने तपस्या याना बिज्यागु सम्बन्धे आज्ञा दय्का बिज्यागु जुया च्वन । बुद्ध वचन संग्रहित पालि वाङ्मय सूत्र, विनय; अभिधर्मया—धर्मसागरे सूत्रपिटकया अन्तरगत, खुद्दक-निकायया, फिन्यागु धर्मग्रन्थ क्रमे फिगूगु धर्म ग्रन्थ जातक— (५५०) न्याशः व न्येगू जन्मया बाखँ कोले, ध्व कण्ह जातक— बाखँ (४४०) प्यशः व पीपूगु बोधिसत्त्व जीवने वसपोलं— क्रोध, द्वेष, लोभ, तथा स्नेहया दोष ज्ञानं खंका, त्याग याना महान तपस्वी जुया बिज्यागु महोत्तम आदर्शमय, ज्ञान गुणं जाया च्वंगु खः ।

संसारे मानव जन्मया सार हे, धर्मानुकुल जीवन हनेगु जुया च्वन । सलंसः दँ म्वाना च्वंसां कुशल—धर्मं ध्व जीवने हने मफुत धाःसा, जन्मया छुं सार मदु । उकि पुण्य—धर्मं धैगु इले बिले यानातय् फत धासा थुगु लोके परलोके नं उपकार भिजुया सुख व शान्ति बिइगु केवल धर्महे ज्वी शिवाय मेगु

छुनं भरोसा मदुगु सत्य ज्ञान तथागत बुद्धपिसं बिया थकुगु गुण धर्म की मनुष्यपिसं पालन याय् माःगु जुया च्वन ।

उकिं थ्व जातक धर्म सफू प्रकाश याय्गु श्रद्धा तथा दीपि- येँ लगं टोल वन्ता बाहाया- श्रीमती चन्द्रशोभा स्थापित, उपासिका प्रमुख वेकःया काय्पि- उत्तम, गौतम, सरद व म्हाय्पि- अनिता, सरिता, भौ अनुराधा, छय्पि- अनिल, सुनिल, आरती व अंजली, रविन सकल परिवार पिनि धर्म चित्त उत्पन्न जुया, भगवान् बुद्धया वचनामृत—

“सब्ब दानं धम्म दानं जीनाति” धया बिज्यागु यात लुमंका- फुकक दानशिवे धर्मदान श्रेष्ठोत्तमगु पुण्य-धर्म संग्रह यायेत धन परित्याग याना थुगु- “कण्ह जातक, बोधिसत्त्व जीवनी बाखँ सफू धर्मदान व प्रचार प्रसार कुशल पुण्यं श्रीमती चन्द्र शोभाया- स्वर्गीय-स्वामि नरमकाजी स्थापित यात, सुख स्वर्गादि निर्वाण शान्ति प्राप्त ज्वीमा धैगु कामना याना दीपि वेक चन्द्र शोभा व वेकःया काय्, म्हाय्, भौ, छय्पि सकल परिवारपिनि नं त्रिरत्न याके प्रार्थना जुल ।

लुमंके बहःगु खँ- स्वर्गीय नरमकाजि स्थापितया जीवने वेकःया श्रद्धां थःगु छेँ चुकय् चैत्य दय्का तःगुली बुद्ध मूर्ति मरया वँबले, बुद्धमूर्ति तथा पुण्य संचय याना दिल । हाकनं बौद्धतीर्थ लुम्बिनी, बुद्धगया, सारनाथ, कुशीनगरादि बौद्धतीर्थ दर्शन याना दीगु पुण्य । वथेंतुं गण महाविहारया उपासक

[ग]

उपासिका पिनि पुचले च्वना, इले बिले दान प्रदान, शील-
पालन याना धर्मं पासापिनि पुचलयू गण महाविहारे बुद्ध धर्मं
चोर स्थाइ ज्वीमा धका— आजीवन सदश्य नं जुया पुण्य—धर्मं
संचय याना दीगु (अनुगामिक) ल्यूल्यू वैगु कुशल धर्मं नं संचय
याना दीगु हु । उक्त विविध पुण्य—धर्मं व, थुगु जातक धर्मं
सफू अनुवाद याना, प्रेशया प्रुफ स्वेगु ज्यानं श्रद्धां यानागु, तथा
दातापिनि धन परित्याग याना थ्व सफू धर्मदान कुशल पुण्ये
नं वि. सं. २०४१ साल माघ २५ गते विहिवार फागुण कृष्ण
दुतिया खुनु न्ये दे दयेका परलोक जुया दीम्ह नरम काजी
स्थापितयात निर्वाण शान्ति प्राप्त जुइमाः धैगु कामना यानागु
जुल । अस्तु —

“चिरं तिष्ठतु सद्धम्मो, लोको होतु सुखि सदा”

भवतु सब्ब मंगलं

गण महाविहार ये

अनुवादक—

१६/१/२०४२

भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर

वैशाख शुक्ल ८ अष्टमि

“जीवनया-घडि स्व”

रचयिता—

भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर

जीवन रतन, छोय मते ब्यरथन ।

दुरलभं दुगु ध्व, मनुष्यया जनम ॥१ धु०

धन जन, जक मुना, भुले ज्वी मजिल ।

कर्म कीगु, गुलिदनी, ज्ञानं सीके माल ॥२

मनं तुनी यक्को दु थें, फुना च्वनी आयु ।

जीवनया घडि स्वया, पुण्य थमं याय्गु ॥३

वना च्वन कीपि थें, भुले जुया च्वंपि नं ।

मलाका हाला ख्वोया, वना च्वंगु खंक नं ॥४

थुजागु सु-औसर, गुण फुक दया नं ।

मोह मायाय्, भुले जुया, जन्म सिंति फुइ नं ॥५

पछु तावे जुय म्वाक, याव धर्म-कर्म ।

नर जन्म सारे लाका, वने शान्ति धाम ॥६

बुद्ध गुरुं बिल ज्ञान, दुःखं मुक्त ज्वीगु ।

आर्य सत्य बोधयाना, शान्ति पद लाय्गु ॥७

“नमो तस्स सम्मा सम्बुद्धस्स”

(४४०) कण्ह जातक

कण्हो वतायं पुरिसो -- ध्व धमं उपदेश शास्ता
भगवान् बुद्धं कपिल वस्तुया लिकक न्यग्रोधारामे विहार याना
बिज्याना च्वंगु बखतय् मुसुक्क ह्लिला बिज्यागु बारे कना-
बिज्यात ।

क. वर्तमान कथा (बाखं)

उगु बखतय् सम्यक् सम्बुद्ध बन्थया इले, न्यग्रोधारामे
भिक्षु संघपिनि नाप अथेक चाह्यु, बिज्याबले छगू थासय् ध्यंका
मुसुक्क ह्लिला बिज्यात । आनन्द स्थविरं सोचेयात— भगवान्
बुद्धया ह्लिला बिज्यागु छुकारण जुइ ? तथागत बिना कारणं
ह्लिला बिज्याइ मखु । न्यनेमाल धया । आनन्द भन्ते नं लाहा
बिन्तियाना भगवान् याके ह्लिला बिज्यागु कारण न्येना
बिज्यात । बुद्धं आनन्द ! पूर्वकाले ध्व थासय् कृष्ण नांम्ह
ऋषि दुगु खः व थुगु थासय् च्वना बिज्याना ध्यानी जुया,
ध्याने च्वना च्वंम्ह जुल । वयागु शीलतेजं, देवराज इन्द्रया
दिव्य भवन कम्पा जुल धया, व खँ अप्रकटगु, आनन्द स्थविरं

(२)

प्रार्थना याना विज्यागुलि उगु खँ भगवान् बुद्धं प्रकट याना कना विज्यात ।

ख. अतीत कथा (बाखँ)

पूर्वकाले वाराणसि देशे ब्रह्मदत्त धयाह्य राजां राज्य याना च्वंगु बखतय् उगु शहरे च्वंम्ह चय्गु कोटी (करवल) धन दुम्ह सन्तान मदुम्ह ब्राह्मण छंम्ह दुगु जुल । व ब्राह्मणं शील ग्रहण याना पुत्र (काय् मचा) दयमा धका प्रार्थना याबले बोधिसत्व व ब्राह्मणया कलाया गर्भे च्वंवया, जन्म जुल । हाकुस्ये च्वंम्ह मचा जुया वया नाँ तःगु बखतय्— “कृष्णकुमार” धयाहे नाम करण जुल । वसपोल फिखुदँ दयका मणिरत्नया— प्रतिमा थेंतुं सुन्दर रूपम्ह जुल । वया अबुं शिल्पविद्या स्येनेत छोल । वं तक्षशिला विद्यालय, फुक शिल्प विद्या सय्का थःगु छेँ ल्याहाँ बल । वया अबुं वयात योग्यम्ह मिसा विवाह याना बिल । लिपा क्रमश समय बितय् जुया वँसेलि माँ बौपिंगु सम्पूर्ण धन सम्पत्ति ऐश्वर्य्य वयात प्राप्त जुल ।

व कृष्णकुमारं छन्हु थःगु छेँ रत्नयागु भण्डारत चाय्का सोबले आपालं खना, पलङ्के फय्तुना, अन दुगु सुवर्णयागु पाताय् च्वयातःगु धलपौ हति धया । उकी वया पूर्वज सिनावि थः बन्धु पिसं च्वया थकुगु आखः दुगु बोना सोबले— फलानागु धन, फलानाम्हसें कमाय् याना वंगु धन खः । हानं थुगु धन सम्पत्ति फलानाम्हसें कमाय् याना वंगु खः धया च्वया

तःगु फुक स्वया उगु धन सम्पत्तिया दो खना, वं बिचायाना सोत— गुपिसं ध्व धन कमाय याना तल, इपि सुनं खनेमदु, धन जकहे खने दया च्वन । छम्हस्ये हे ध्व धन जोना वंगु मखु । धनसम्पत्ति यागु कुचिना परलोके यंके धैगु फुगु मखु । न्यागु गतिया निति साधारण ज्वीगु जुया हे, असारगु धनयात दान बिइगु हे सार ज्वीगु खः । आपालं रोगया निमित्त साधारण जुइगु जुया हे, ध्व असारगु काय (शरीर) जुया निति— शीलवान् पिनिगु न्ह्योने अभिवादन आदि सन्मान, सत्कार यायगु सार खः । अनित्यताभिभूत, असार जीवनया, अनित्यादियागु विपश्यना—भावना यायगु हे सार खः । थुकिया निमित्त असारगु भोग सम्पत्ति नं सारगु ग्रहण याय्या निति दान बिइगु जुल, धया वसपोल बोधिसत्व (कृष्ण—कुमार महाजन) आसनं दना, उगु वाराणसि देशया महाराजया थाय वना, राजायाके बचन कया जनतापित महादान बिल । जब न्हेन्हुतक वक्कसित आपालं धन दान बियानं वया धन मफुस्ये— लि, बिचायात— “जित धन छाया ?” फुक त्याग याना वना, गुथाय्तक बुढा ज्वी मखुनी, उथाय त्कं (आः हे) प्रब्रजित जुया ध्यान समाधी याना अभिञ्जा व समापत्ति आदि प्राप्त याना— ब्रम्हलोक—परायण जुया वने । धया, व कृष्ण (हाकुम्ह) कुमारं वयागु छे दक्व धन—सम्पत्ति तयातःगु कोठा—कोठा—पत्तिया खापा चाय्का बिया घोषणा याना बिज्यात— ध्व फुक धन त्याग याना बिइ धुन, मामापिन्त यंकि धै बिज्यात । थुगु प्रकार धन—सम्पत्ति धयागु मल—मूत्र समान घृणाचाया

(४)

प्याहांवना हिमालये
घन फुक त्याग याना, जनतापि सकलें ख्वेक—ख्वेकंहे वारानसि
देशं प्रब्रज्या जुया, थः च्वनेगु थाय्या निति एकान्त रमणीय—
भूमिया थाय् सोस्वं थुगु थासय् थ्यंका निश्रय यातकि थनहे
च्वने घका । अले उगु थासय छगू इन्द्र वारूणी वृत घयागु गांया
आश्रय च्वनेगु संकल्प याना, जंगले छमा सोभायमानगु सिमा-
क्वे च्वनेगु याना बिज्यात । गामय् च्वनेगु तोता आरण्यक
(जंगले च्वनिम्ह जुल) । पर्णकुटी मदय्कुस्ये, सिमाक्वे हे
च्वनिम्ह जुल । खुलागु आकाश खने दय्क च्वनिम्ह जुल ।
फय्तुना हे च्वनिम्ह जुया । यदि गोतुला च्वनेगु इच्छा जुल
धाःसा, बॅय्हे घेना बिज्याइगु जुया च्वन । म्हूती च्वंगु वायातहे
मूसः भापा, मिं बुका नय् म्वाक, कच्युगु हे नइम्ह जुल । छागू
खोला दुगु छुं चीज नैमखुम्ह । ह्लिच्छिया छकः जक नइम्ह
जुल । थः याकचा छगू आसनय् च्वनिम्ह जुल । क्षमा याय्गु
गुण—धर्म, पृथ्वी, ल, मि, फय् समान क्षमागुण दुम्ह जुया उक्त
धुतङ्ग (विशेष व्रतादि) पालन याना च्वन । थुगु जगतय्
बोधिसत्व परं अल्पेच्छम्ह जुया बिज्यात । वसपोलं भतिचा
समयनय् हे ध्यान—भावना याना अर्भञ्जा व समापत्ति आदि
प्राप्त याना बिज्यास्ये ध्यान क्रीडाय् दृढ अभ्यासी जुया अनहे
बिज्याना च्वन । फला—फल नय्गु निमित्त तक नं मेथाय् मा
मवें । थः गुगु सिमाक्वे च्वना च्वंगु खः वहे वृक्षया फल सइ-
बले, वहे मांया फल नैगु । बुं होइबले उकिया बुं (स्वां) हे
भपा बिज्याइगु । हः जक ज्वीबले हः हे नया च्वनिगु । हः
मदैगु बखतय्, व सिमाया खोला नया च्वनिगु । थुगु प्रकार

परं सन्तुष्ट जुया, उगु हे थासय् चिरकालतक च्वना च्वन ।
 वसपोल बोधिसत्त्वं छन्हुहे नं सुथ ह्लापां उगु सिमाया फल
 कया बिज्याइ बले, लोभवश दनावना मेथाय् च्वंगु फल-फुल
 कया विमज्या । थः फय्तुना च्वोथाय् नं ल्हार्ति न्हाय् दुगु
 फल जक कया मुंका बिज्याइगु जुया च्वन । उकि नं बाँला,
 बांमलाया बिचार मयास्ये गुगु ल्हार्ति काय्बले वइ, वहे फल
 नया बिज्याइगु जुया च्वन । थुगु प्रकारं उम्ह परं संतोषी
 बोधिसत्त्व तपस्वी यागु शील-तेजं तावतिश देव भुवने च्वंम्ह
 शक्र देवराज इन्द्रया पाण्डु-कम्बल-शिलासन बवानावल ।
 देवराज इन्द्रया आसन क्वाइगु यातो वया भायु क्षय जुइगु
 बखतय् गरम जुया वइगु बा, पुण्य क्षय जुइबले गरम ज्वीगु,
 अथवा सुं गुम्ह मेपि प्रतापी प्राणीपिसं उगु आसनया इच्छा
 याइगुलि नं गरम ज्वीगु । हानं धार्मिक महान ऋद्धिवान्
 श्रमण-ब्राह्मणपिगु शील-तेजं गरम ज्वीगु जुया च्वन । देवराज
 इन्द्रं ध्यान याना बिचा यानास्वत— सुज्वी गुम्हस्ये जित थ्व
 आसनं क्वाकाय्गु बिचायात ज्वी ? धका दिव्यचक्षुं खंका, उगु
 प्रदेशय् जंगलय् च्वना च्वंम्ह बोधिसत्त्व-कृष्ण ऋषियात
 जंगलय् च्वंगु उगु सिमाक्वे, फल मुना कया च्वंगु खना सोचे-
 यात— थ्व ऋषि घोर-तपस्वी जुया च्वंम्ह खः । परं जिते-
 न्द्रिय जुया बिज्याम्ह जुया च्वन । जि थुगु धर्म कथा नं सिंह-
 नाद याका, सुख यागु कारण न्येना, वर बिया थ्व वृक्षयात
 न्हाबलें नित्य-फल सइगु याना वये धया । देवराज इन्द्रं
 देव प्रतापया प्रभावं याकनं देवलोकं क्वाहाँ बिज्याना, व हे

(६)

सिमाया क्वे ऋषिया ल्यूने पाखे दना च्वना, थ्व ऋषि थ गु
निन्दा यागु खँ न्येना, थ्व याके क्रोध वैला मवैला, धयागु
परिक्षा काय्गु निर्मित्ति ह्लापांया गाथा धाल—

कण्हो वतायं पुरिसो, कण्हं भुञ्जति भोजनं ।

कण्हे भूमि पदेसस्मि, न मय्हं मनसो पियो ॥ १ ॥

अर्थ — थ्व पुरुष हाकुस्ये च्वँ । हाकुगु भोजन नइम्ह ।
हाकुगु प्रदेशय् च्वनिम्ह । थ्व जित मनं प्रिय मजु ।

वसपोल हाकुम्ह—कृष्ण तपस्वीं वेगु खँ न्येना, दिव्य—चक्षुं
खंका— सु खः गुम्ह खः जि नाप खँ ह्लाना च्वँम्ह ? धका
विच्चा याना जब म्हसिल— “देवराज इन्द्र” धैगु, अले लिफहे
मस्वस्ये, वया पाख्ये स्वहे मसोस्ये गाथानं लिसः बिल—

न कण्हो तचसा होति, अन्तो सारोहि ब्राह्मणो ।

यस्मि पापानि कम्मनि, सवे कण्हो सुजम्पति ॥ २ ॥

अर्थ— छ्यंगु नं हाकु ज्वीमखु । गुम्हेसिया दुन्ये
सारगु दु । व ब्राह्मण खः, हे सुजम्पति ! गुम्हस्ये पाप—कर्म
याइ वहे हाकुम्ह जुई ।

थथे धया, थ्व प्राणिपिन्त— “हाकुस्ये” च्वंकिगु पाप—
कर्मया छगू प्रकार यागु ... आदि, विस्तार उपदेश बिया,
फुक्क पाप—कर्मयागु निन्दा याना विज्यात । हानं शीलादिया
प्रशंसा याना, आकाशय् चन्द्रमा प्रकाश ज्इगुथे शक्र देवेन्द्रयात

धर्मोपदेश यांना विज्यात । शक्रं धर्म—कथा न्येना प्रसन्न जुया
हर्षं बोधिसत्वयात बर फोनेगु निमित्त धया, थुगु गाथा स्वपुगु
घाल—

एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।

वरं ब्राह्मण ते दस्मि, यं किञ्चि मनसा इच्छसि ॥ ३ ॥

अर्थ— थ्व गुगु सुभाषित धया विज्यात, थ्व गुगु
छपिनिगु हे अनुकूल सुन्दरगु उपदेश खः थुकि प्रभावित जुया
हे ब्राह्मण ! जि छपिन्त बर बिइ । छु इच्छाजू (फों) ।

थ्व न्येना बोधिसत्वं सोचेयात— थ्वे जिगु परिक्षा
कया च्वन, जि थःत निन्दा यागु न्येना तँ चाइम्ह ज्वी बा
मचाइम्ह ज्वी ? धया, ह्लापां जिगु छ्यंगु, भोजन, निवासस्थान
यागु निन्दा यांना, आः जित अक्रोधोम्ह खना, प्रसन्न जुया बर
ब्रिया च्वन । थथे जुइनं फुकि थुगु—थुगुनं समके यात ज्वी, जि
शक्रे श्वयं अथवा ब्रम्हेश्वयंया निमित्त तपस्या यांना च्वन ज्वी
धका । थ्वे देवेन्द्रया सन्देह मदय्केया निमित्त, जि थुगु प्यंगु
बर फोनेमाल— जिगु सुयांगु प्रति हे नं द्वेष बा क्रोध मदय्
माः । म्येपिनिगु सम्पत्तिया प्रति लोभ बा, मेपिगु प्रति स्नेह
उत्पन्न मजुइमाः धया । वसपोल बोधिसत्वं ऋषिजुं देवराज
इन्द्रया सन्देह दूर यायंगु निति प्यंगु बर फों फी थ्व गाथा
घाल—

वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानं इस्सर,

सुनिक्कोधं सुनिदोसं, निल्लोभं वत्तिमत्तनो ।

निस्नेहं अभिक्खामि, एतेमे चतुरो वरे ॥ ४ ॥

(८)

अर्थ— हे सकल प्राणिपिनि ईश्वर शक्र ! यदि जित वर विगु जुसा,— अथे याना व्युकि— जि न्ह्याबलें अक्रोधीम्ह ज्वीमाः, न्ह्याबलें अद्वेषीम्ह ज्वीमाः, न्ह्याबलें निर्लोभीम्ह ज्वीमाः, हानं जिगु वृत्ति (स्वभाव) स्नेह—रहितम्ह ज्वीमा— जित ध्वहे प्यंगू बर माला च्वन ।

देवराज इन्द्रं सोचेयात— कृष्ण—गण्डितं (तपस्वीं) गृगु बर फोन, उकि व सर्वप्रकारं निर्दोषगु स्रः । जि वयाके हे उगु बरयागु, गुण—दोष न्येने । देवराज इन्द्रं न्येनेगु कथं न्यापूगु गाथा धाल ।

किं नु कोधे वा दोसे वा, लोभे स्नेहे व ब्राह्मण ।

आदि नवं सम्पस्ससि, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥ ५ ॥

अर्थ— हे ब्राह्मण ! जि न्येना च्वना, जित कना व्यु, छं क्रोध, द्वेष, लोभ व स्नेहल्य् छु दोष खना च्वना ?

वसपोल बोधिसत्वं एजुसा न्यो धया प्यपु गाथा धाल—

अप्पो हत्वा बहु होति, वड्ढ तेसो अखन्तिजो ।

आसङ्गि बहु पापा सो, तस्मा कोधं नरोचये ॥ ६ ॥

अर्थ— ध्व भतिचां आपा दयावैगु, ध्व अक्षमानं उत्पन्न जुया बढे जुइगु, आसक्तयात आपालं दुःख जुइगु— उकि जित क्रोध (तं) बांला मता ।

दुदुस्स पठमा वाचा, परामासो अनन्तरा
 ततो पाणि, ततो दण्डो, सत्थस्स परमा गति ॥
 दोसो कोधसमुद्धानो, तस्मा दोसं न रोचये ॥ ७ ॥

अर्थ— द्वेष भाव जुयवं ह्लापां (कडागु) सः प्यार्हा
 वइ, हानं (तमं) सालेगु, घ्वायेगु आदि जुया वइ, हानं लाहातं
 दाइगु ज्वी, हानं कठि दाइगु ज्वी, हानं शस्त्र प्रहार याइगु
 ज्वी । द्वेषं हे क्रोध उत्पन्न जुइ । थुकिं निरितिं द्वेष बांला मता ॥

भ्रालोप सहसाकारा, निकती वञ्चनानि च, ।
 दिस्सन्ति लोभ धम्मेसु, तस्मा लोभं न रोचये ॥ ८ ॥

अर्थ— डाका, दुस्साहस, ठग, वञ्चना (धोका बिइगु)—
 ध्व फुक लोभया कारणे खनेदु । उकियानिरितिं जित लोभ धयागु
 बांला मता ।

स्नेह संगथिता गन्था, सेन्ति मनो मया पुथु ।
 ते मुसं उपतापेन्ति, तस्मा स्नेहं न रोचये ॥ ९ ॥

अर्थ— स्नेह नं येका तयगुलिं आपालं मनोमय ग्रन्थि
 (योगु गठी—श्वतिपांय) दया च्चनी । उकिं आपालं, आपा
 संताप बिइगु जुइ । उकिया निरितिं जित स्नेह धयागु बांला
 मता ।

देवराज इन्द्रं प्रश्नोत्तर न्येना धाल— कृष्ण—पण्डित !
 छपिसं, जि न्येनागु इपिं प्रश्नया उत्तर उजागु बांलागु तरिकां
 बिया बिज्यात, गथे बुद्धं हे धया बिज्यागुथें च्चंङ्क । जि छ खना

(१०)

तसकं प्रसन्न जुया च्वना । मेगुनं वर फो ! धया, देवेन्द्रं क्पूगु
गाथा धाल—

एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।

वरं ब्राह्मण ते दम्मि, यं किञ्चि मनसा इच्छसि ॥ १० ॥

अर्थ च्वे च्वंगु खँय् वे धुकल ।

अनंलि बोधिसत्त्वं श्वयां लिपायागु गाथा धाल—

वरं चे मं अदो सक्क, सब्बभूतानं इस्सर ।

अरञ्जे मे विहरतो, निच्चं एक विहारिनो ॥

आवाधा न उप्पज्जेय्यु, अन्तरायकरा भुसा ॥ ११ ॥

अर्थ— हे सकल प्राणीया ईश्वर शक्र ! यदि जित
वर बिइ मास्ति वोसा,— श्व वर ब्युकि— जंगलय् नित्य
याकःचा विहार याना च्वनेबले (तपस्याय्) आपालं बाधक
ज्वीगु रोग उत्पन्न मज्वीमाः ।

श्व खँ न्येना देवेन्द्रं कृष्ण पण्डितं (तपस्वीं) वर फोनि-
बले, संसार यागु वस्तु मफों, तपस्या सम्बन्धी हे फोना च्वन,
धका, सोचेयाना हान नं तसकं हे प्रसन्न, खुसि जुया, हानं मेगु
छ्गू वर बिइगुनिम्ति श्व गाथा धाल—

एतस्मि ते सुलपिते, पतिरूपे सुभासिते ।

वरं ब्राह्मण ते दम्मि, यं किञ्चि मनसा इच्छसि ॥ १२ ॥

बोधिसत्त्वं नं वर काइम्हथे च्वंक भाव पिकया धर्मो-
पदेश बिया च्व च्वं, अन्तिम गाथा धाल—

वरं चे मे भद्रो सक्क, सब्बभूतानं इस्सर ।

न मनो वा, सरीरं वा, मङ्कते सक्क कस्सच्चि ॥

कदाचि उपहञ्जेथ, एतं सक्क वरं वरे ॥ १३ ॥

अर्थ— हे सकल प्राणिया ईश्वर शक्रदेव ! यदि वर बिद्दिगु जुसा, थ्व वर ब्युकि, जिगु कारणं सुयागुं मनयात बा शरीरयात नं गुबल्लेहे छुं कष्ट मज्जीमाः । हो देवेन्द्र ! जि थ्व हे वर फोना च्वना ।

वसपोल बोधिसत्त्वं खुकःतक वर फोननं त्याग सम्बन्धी वर हे फोन । वं थ्व स्युकि,— रोग धयागु ज्वीगु शरीरया स्वभाव खः, थुकी शक्रं शरीरयात रोग ज्वीगुलि मुक्त याय् फुगु मखु, प्राणिपिगु शरीर, वाणी, व मनयागु शुद्धि नं, देवेन्द्र-या अधीने मखु । अथे जुसां नं, वयात धर्मोपदेश बियगु निमित्त थ्व वर फोने धाःगु खः ।

देवराज इन्द्रं नं वसपोल ऋषि तपस्वी च्वना च्वंगु वृक्ष (सिमा) यात न्हावल्ले फल सँगु याना बिल, अले वस-पोल बोधिसत्त्व तपस्वीयात प्रणाम याना, छ्येने साहा तथा बिन्ति याना,— थनहे आरोग्य पूर्वक च्वना बिज्याहुँ धया, थःगु दिव्यलोके बिज्यात । वसपोल बोधिसत्त्वनं अन हे ध्यानयाना च्वं च्वं, ब्रह्मलोक गामी जुया बिज्यात ।

शास्ता बुद्धं थुगु धर्म देशना कना बिज्याना— आनन्द ! थुगु भूवि—प्रदेशय् जि ह्यापा च्वने धुन धया, जातकया खँ

(१२)

मिले याना कना बिज्यात । उनु बखतय् देवराज इन्द्र जुया
च्वँम्ह आः भिक्षु अनुरुद्ध खः । कृष्ण-पण्डित तपस्वी, जि हे
खः धया बिज्यात ।

“कण्ह जातक क्वचाल”

(हृदये बुद्ध भावना)

मानव हृदये, पलेस्वाँ द्योने ।
सुगत तथागत, बुद्ध बिज्याके ॥ १ धु०
बिश्चया तीर्थं, पवित्र धर्मो ।
शीलरूपी लखनं, शुद्ध जूय ॥ २
समाधि भावनां, क्लेश फुका छ्वे ।
प्रज्ञाया मतच्याना, पूजा याये ॥ ३
अनित्य दुःख, अनात्मा जमते ।
फुक ज्ञानं खंका, वैरागी जूय ॥ ४
सुगतया मध्यम, शान्ति मार्गो ।
जीवन ध्व अर्पणं, शान्ति काय ॥ ५
सुबोध भावनां, प्रार्थना याये ।
जन्म जरा मरणं, मुक्त जूय ॥ ६

रचयिता—

भिक्षु सुबोधानन्द महास्थविर

लेखकया मेमेगु प्रकाशित जूगु सफू

१) नामाष्ट शतकम्	(संस्कृत-श्लोक नेपाल भाषा)
२) टेल कटाह गाथा	(पालि-श्लोक नेपाल भाषा)
३) बुद्धोपदेश-मध्यम-मार्ग	(कविता नेपाल भाषा)
४) पटाचारा जीवनी	(नेपाल भाषा)
५) गिरि मानन्दसूत्र	(पालि गाथा नेपाल भाषा)
६) मेण्डक महाजन दुतिया वृत्ति	(नेपाल भाषा)
७) सुमेधा जीवनी	(कविता- नेपाल भाषा)
८) जोतिय महाजन दुतियावृत्ति	(नेपाल भाषा)
९) महा कप्पिन स्थविर कथा	(नेपाली भाषा)
१०) कुम्मास पिण्डक जातक	(नेपाल भाषा)
११) बिलार कोसिय जातक	(" ")
१२) सप्त बोध्यङ्ग धर्म भावना	(" ")
१३) अनित्य-भावना	(" ")
१४) सुधा भोजन जातक	(" ")
१५) हत्थिपाल जातक	(" ")
१६) महाबोधि जातक	(" ")
१७) आदित्त जातक	(" ")
१८) साधिन जातक	(" ")
१९) बुद्ध धर्म-ज्योति प्रकाश	(कविता प्रार्थना-नेपाल भाषा)
२०) कण्ह जातक	(नेपाल भाषा)

१. काव्यात्मक-बुद्ध जीवनी (ले. महाप्रज्ञा, नेपाल भाषा)

सफू दइगु थाय्—

गण महाविहार-काठमाडौं, नेपाल ।

मुद्रक- नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, काठमाडौं फोन- २-११०३२ नेपाल ।